

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ

Гох М.М.

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Новаковська І.О., д-р. екон. наук., доц.

Земля – одна з найважливіших складових сільськогосподарського виробництва. У структурі земель України (60,4 млн га), найбільшу площу займають сільськогосподарські землі – 42,7 млн га (70,8%), рілля – 32,5 млн га (53,9%), ліси та інші лісовкриті площі – 10,6 млн га (17,6%), забудовані землі – 2,6 млн га (4,2%), води – 2,4 млн га (4,0%). Інші землі займають – 2,1 млн га (3,4%) [3]. В сільському господарстві земля є основним засобом виробництва. Від показників раціонального використання цих земель, залежить кількість виробленої сільськогосподарської продукції, що, в свою чергу, впливає на продовольчу безпеку країни.

У сільськогосподарському землекористуванні раціональним розуміється таке використання земель, у ході якого забезпечується одержання сталих високих урожаїв сільськогосподарських культур, запобігання необґрунтованому вилученню земель із сфери сільськогосподарського виробництва для потреб інших галузей народного господарства, збереження та підвищення родючості ґрунтів, охорона навколишнього середовища [3].

Сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Порушено екологічно допустиме співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що негативно впливає на стійкість агроландшафтів. Розораність земель в Україні досягла майже 54% всієї території. Сільськогосподарська освоєність земель перевищує екологічно обґрунтовані норми (для порівняння: розораність території США становить 15,8%, а сільськогосподарських угідь – 35,9%; розораність території Великої Британії, Франції, Німеччині – від 28 до 32%, де частка ріллі становить від 40 до 58%) [3].

Основними причинами низької економічної ефективності використання угідь є:

1. Недостатній рівень державної підтримки сільськогосподарських підприємств. Державна фінансова підтримка сільського господарства передбачає виділення коштів на здійснення заходів по урегулюванню та стабілізації функціонування підприємств аграрного сектору. Наразі виділені кошти використовуються неефективно, оскільки немає досконалого механізму розподілу і отриманню державної допомоги.

2. Незацікавленість у використанні нових технологій обробки ґрунту. Традиційна технологія передбачає проведення оранки з оборотом пласта, загортаючи рослини на 20-30 см в ґрунт. Недоліками цього методу є перешкоджання проникнення води в нижні шари, розвиток ерозійних процесів.

У розвинутих країнах віддають перевагу більш наукоємним та бережливим способам, таким як No-till, Strip-till, Minu-till. Але в Україні вони не набули широкого розповсюдження.

3. Низький рівень використання ГС-технологій. ГС-технології – сучасна комп'ютерна технологія, яка допомагає моніторити та коригувати способи обробки сільськогосподарських культур, збирати та зберігати данні про ґрунт, погоду, рослинистість, економити кошти та час.

4. Нераціональне використання ґрунтів та неправильне формування культурного агроландшафту. Через низький вміст гумусу, нестачу поживних речовин, підвищену кислотність ґрунти втрачають свою родючість. У кожній екосистемі повинне бути науково обґрунтоване співвідношення між полем, лісом, водоймами.

Для зацікавлення та стимулювання землекористувачів проведення еколого-економічних заходів для збереження та відтворення земельних ресурсів можна застосувати такі методи: звільнення від плати за земельну ділянку, компенсація витрат на відновлення стану земель (якщо погіршення стану землі не відбулося з вини землекористувача), цільові субсидії, штрафи за підвищення вмісту шкідливих речовин у ґрунті, посилення ерозії у ґрунті, за підвищення вмісту пестицидів, порушення оптимальної структури посівних площ.

Наразі, потреби населення постійно зростають, але природні ресурси обмежені. Регулювання якісного використання земельних угідь повинно стати першочерговим завданням для держави. Потрібно створити нормативно-правову базу для підвищення ефективності сільськогосподарського землекористування, раціонального використання земель, впровадження нових технологій, залучення іноземних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Гунченко О. В. Теоретико-методичні аспекти оцінки економічної ефективності використання земель сільськогосподарських підприємств / О. В. Гунченко // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 6. - С. 235-242. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnauekon2014_6_34 ;

2. Корабльова К. А., Хамініч С. Ю. Ефективність використання земельних угідь у сільському господарстві України: теоретичні підходи. Ефективна економіка. 2016. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5419>;

3. Новаковська І.О. Економіка землекористування: навч. посібн. - К.: Аграр. наука, 2018. - 400 с.;

4. Томчук О. Ф., Кожухар В. В. Аналіз ефективності використання земельних ресурсів. Агросвіт. 2019. № 19. С. 38–46.